

Olsztyn, 17 października 2023 r.

PS-VI.431.1.28.2023.MM

**Szanowna Pani
Hanna Bojarska
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. B. Westerplatte 12
12-100 Szczytno**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.740.2023 z dnia 5 września 2023 r., zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w składzie:

1. Monika Martwich – główny specjalista, kierująca zespołem inspektorów,
2. Marzena Przybylska – główny specjalista

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Szczytnie. Czynności kontrolne rozpoczęto 18 września 2023 r. i zakończono 20 września 2023 r. Przedmiotem kontroli objęto planowanie i prowadzenie pracy z rodziną objętą wsparciem asystenta rodziny, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2023 poz. 1426 ze zm.), zwanej dalej ustawą wrispz lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawy z dnia 4 listopada 2006 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t. j. Dz.U z 2023 r. poz. 1923 ze zm.), zwanej dalej ustawą „Za życiem”.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto skrótów:

1. MOPS / Ośrodek / kontrolowana Jednostka / Jednostka – co oznacza: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie,
2. Dyrektor / Dyrektor MOPS / Dyrektor kontrolowanej Jednostki – co oznacza: Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnie – panią Hannę Bojarską,
3. Gmina – co oznacza: Gminę Miasto Szczytno,
4. plan – co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy wrispz,
5. asystenci – co oznacza: asystentów rodziny, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Szczytnie,
6. wykaz – co oznacza: wykaz rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny w okresie objętym kontrolą, sporządzony przez kontrolowaną Jednostkę,
7. ocena / ocena okresowa – co oznacza: okresową ocenę sytuacji rodziny, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy wrispz.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2022 r. do dnia jej zakończenia, fakt jej przeprowadzenia zespół inspektorów odnotował w książce kontroli prowadzonej przez Ośrodek. Czynności kontrolne przeprowadzono w obecności Dyrektora MOPS w Szczytnie – pani Hanny Bojarskiej. Ustaleń dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w Jednostce dokumentacji oraz informacje i wyjaśnienia przekazane bezpośrednio przez Dyrektora, Kierownika Sekcji Pomocy Środowiskowej i Integracji Społecznej oraz asystenta.

Działalność Ośrodka w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowością.**

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej Jednostki

Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnie w okresie objętym kontrolą określał:

- Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnie, nadany Uchwałą Nr XIV/106/2016 Rady Miejskiej w Szczytnie z dnia 18 marca 2016 r., ze zmianami z dnia 17 czerwca 2019 r. **/akta kontroli str. 1-5/**,
- Regulamin Organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnie, wprowadzony Zarządzeniem nr 4/2019 z dnia 31 maja 2019 r., ze zmianami z dnia 28 lutego 2023 r. oraz z dnia 18 września 2023 r. **/akta kontroli str. 6-24/**.

Analiza powyższych dokumentów wykazała, że w strukturze organizacyjnej Jednostki wyodrębniono stanowisko asystenta rodziny w Sekcji Pomocy Środowiskowej i Integracji Społecznej oraz wskazano zakres realizowanych przez niego zadań, z pominięciem:

- opracowania, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
- motywowania członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- prowadzenia indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- współpracy z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą (obecnie grupą diagnostyczno-pomocową).

W związku z nieuwzględnieniem powyższych zadań w dokumentach organizacyjnych MOPS, zespół kontrolujących udzielił Dyrektorowi Jednostki instruktażu, wskazując na konieczność naniesienia stosownych zmian do Regulaminu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnie. Dyrektor w trakcie trwania czynności kontrolnych, Zarządzeniem Nr 12/2023 z dnia 18 września 2023 r. dokonał właściwych zmian w Regulaminie, w związku z czym nie wnosi się do niego uwag **/akta kontroli str. 25/**.

Ponadto stwierdzono, że w Ośrodku wprowadzono odrębne Zarządzenie Nr 11/2019 z dnia 14 listopada 2019 r. Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnie w sprawie wprowadzenia w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Szczytnie „Procedury postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych” oraz prowadzonej dokumentacji **/akta kontroli str. 26-43/**.

2. Tryb przydzielania asystenta rodziny

W okresie objętym kontrolą, do realizacji zadań z zakresu planowania i prowadzenia pracy z rodziną zatrudniano w Ośrodku dwóch asystentów rodziny, w zadaniowym systemie czasu pracy (w tym 1 na umowę na zastępstwo).

Analiza kwalifikacji asystentów rodziny wykazała, iż posiadali oni odpowiednie wykształcenie do zajmowania tego stanowiska, określone w art. 12 ust.1 pkt 1a ustawy wrispz. W ich aktach osobowych znajdowały się również oświadczenia oraz zaświadczenie potwierdzające spełnianie przez nich warunków, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt. 2-5 ustawy wrispz.

Na podstawie analizy dokumentacji znajdującej się w teczkach osobowych obu asystentów (zatrudnionych przed 1 lutego 2023 r.), stwierdzono jednak, iż ich weryfikacji w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym (do czego obligują przepisy art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy wrispz), Dyrektor Jednostki dokonał po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie zmian do ustawy wrispz, czyli po dniu 31 lipca 2023 r. Zaświadczenia o niefigurowaniu osób, o których mowa powyżej, w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym datowane są na 14 września br., co potwierdza przekroczenie terminu wskazanego w art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2022, poz. 2140).

W odpowiedzi na zapytanie zespołu kontrolującego dotyczące przekroczenia terminu realizacji powyższego obowiązku, Dyrektor MOPS oświadczyła, iż *„asystenci rodziny w momencie przyjęcia do pracy podpisali stosowne oświadczenia pod ich odpowiedzialnością karną z art. 233 kk o spełnianiu przez nich warunków określonych w art. 12 pkt 2-4 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz o posiadaniu pełnej zdolności do czynności prawnych i praw publicznych. Zobowiązali się też do poinformowania o każdej zmianie swojej sytuacji. Asystenci rodziny zostali zweryfikowani w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym i uzyskano potwierdzenie, iż nie figurują w w/w Rejestrze. Aktualnie w teczkach osobowych pracowników znajdują się wymagane weryfikacje. Weryfikacja asystentów rodziny jest nowym obowiązkiem pracodawcy wprowadzonym zmianą ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a jej opóźnienie wynikało z kumulacji zadań i obowiązków oraz okresu urlopowego”/akta kontroli str.44/.*

Nieprawidłowość ta, uznana przez organ kontroli za istotne uchybienie w rozumieniu art. 197d ust. 6 ustawy wrispz, była wynikiem niedostatecznej znajomości przepisów prawa i skutkowałą zatrudnieniem osób, co do których nie było pewności czy spełniają wymóg art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy wrispz. Powyższy fakt omówiono szczegółowo z Dyrektorem Jednostki, wskazując jednocześnie, że zgodnie z art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym, kto dopuszcza do pracy lub innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi osobę bez uzyskania informacji, o której mowa w art. 21 ust. 1 powyższej ustawy, lub wiedząc, że dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł.

Ponadto stwierdzono, iż zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy wrispz, praca asystentów rodziny nie była łączona z wykonywaniem przez nich obowiązków pracownika socjalnego na terenie Gminy. Asystenci nie prowadzili również postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę, na co nie zezwala art. 17 ust. 4 ustawy wrispz. Wobec asystentów nie wszczęto postępowania karnego o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego /akta kontroli str. 45/.

Ustalono, iż w badanym okresie asystenci rodziny współpracowali łącznie z 25 rodzinami, których wykaz stanowi **akta kontroli str. 46-49**, a limit środowisk współpracujących z 1 asystentem rodziny, o którym mowa w art. 15 ust. 4 ustawy wrispz, nie został przekroczony. Na mocy ustawy „Za życiem”, asystent podjął współpracę z 1 rodziną (**w wykazie pod poz.13**). Ponadto ustalono, iż w 12 przypadkach, zobowiązano rodziny do współpracy z asystentem na mocy postanowienia sądu. Na dzień kontroli, asystent zatrudniony na umowę na zastępstwo obejmował wsparciem 13 rodzin.

Z informacji przekazanych przez Dyrektora MOPS, stanowiących **akta kontroli str. 50-55** wynika, że w badanym okresie 87 dzieci z terenu Gminy przebywało w pieczy zastępczej. Pomimo to, w okresie objętym kontrolą asystent nie współpracował ze wszystkimi rodzinami, z których dzieci przebywały w różnych formach pieczy. Zapytana o przyczynę braku takiej współpracy Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że *„Rodzice dzieci przebywających w pieczy zastępczej nie zawsze objęci są wsparciem asystenta rodziny, ponieważ nie wyrażają zgody na korzystanie z tego rodzaju wsparcia, rzadko zwracają się o tę formę wsparcia. Niektórzy rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej nie żyją lub zmienili miejsce zamieszkania i nie korzystają z pomocy tut. Ośrodka. Do innych przyczyn nie objęcia wsparciem asystenta rodziny należą sytuacje gdy:*

- rodzice, po umieszczeniu ich dzieci w pieczy zastępczej wyjeżdżają za granicę i brak z nimi kontaktu,

- rodziny z terenu innych gmin, po zamieszkaniu krótkotrwale na terenie Szczytna mają odebrane dzieci, a po umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej wyprowadzają się ze Szczytna, nie informując dokąd”/akta kontroli str. 42/.

Ustalono, iż w powyższym okresie 10 dzieci powróciło do rodzin biologicznych.

Analizie poddano dokumentację 11 rodzin objętych asystą w kontrolowanym okresie (umieszczonych w wykazie pod poz. 1, 2, 6, 9, 12, 13, 17, 18, 23, 24, 25), w tym:

- 6 rodzin, w których praca asystenta trwała nadal (w tym 1 rodziny zobligowanej do współpracy z asystentem na mocy postanowienia sądu i 1 objętej wsparciem na mocy „Ustawy za życiem”),
- 5 rodzin, z którymi współpracę zakończono (wszystkie rodziny zostały zobowiązane do współpracy z asystentem postanowieniem sądu).

W każdym badanym przypadku, zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy wripsz, pracownicy socjalni Ośrodka, po powzięciu informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, przeprowadzali wywiad środowiskowy, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej. W przypadku gdy według pracownika socjalnego zaistniała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, wnioskował w wywiadzie o objęcie rodziny jego wsparciem. Wywiad podpisywał i wyrażał jednocześnie swoją aprobatę na powyższy wniosek Kierownik Sekcji Pomocy Środowiskowej i Integracji Społecznej. Od bieżącego roku praktykowane jest również listowne powiadamianie osoby zainteresowanej o fakcie przydzielenia jej wsparcia asystenta, z informacją o dacie rozpoczęcia współpracy, zawierające sformułowanie: *po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, z wniosku pracownika socjalnego, przydzielam rodzinie: (tu dane rodziny) i również w tym przypadku opatrzone podpisem Kierownika Sekcji Pomocy Środowiskowej i Integracji Społecznej /akta kontroli str.57/*. Zdaniem kontrolujących nie jest to zgodne z art. 11 ust. 4 ustawy wripsz, który wyraźnie określa, iż to kierownik ośrodka pomocy społecznej albo dyrektor centrum usług społecznych przydziela rodzinie asystenta. Poproszona o odniesienie się do powyższej praktyki Dyrektor Ośrodka przedłożyła Pełnomocnictwo Burmistrza Miasta Szczytno z dnia 23 listopada 2018 r. udzielone Dyrektorowi MOPS w Szczytnie oraz pisemne wyjaśnienia, stanowiące akta kontroli **str. 58-60**, w których oświadczą, że *„Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym MOPS do zadań i zakresu kompetencji Kierownika Sekcji Pomocy Środowiskowej i Integracji Społecznej należy m.in. sprawowanie nadzoru nad realizacją zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w tym zadań asystenta rodziny. (...)Zgodnie z w/w pełnomocnictwem Dyrektor może scedować i scedował swoje uprawnienia na innego pracownika MOPS w tym przypadku Kierownika Sekcji Pomocy Środowiskowej i Integracji Społecznej do zadań określonych w art. 11 ust. 3 i 4 pkt. 1 oraz art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.*

Z uwagi na fakt, iż powyższa nieprawidłowość została usunięta w toku czynności kontrolnych

poprzez udzielenie przez Dyrektora MOPS w dniu 18 września br. imiennego i pisemnego pełnomocnictwa Pani (tu imię i nazwisko) - Kierownikowi Sekcji Pomocy Środowiskowej i Integracji Społecznej do składania oświadczeń woli w imieniu Dyrektora MOPS w Szczytnie do zadań określonych w art. 11 ust. 3 i 4 pkt 1 oraz art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a w szczególności do: akceptowania wniosku pracownika socjalnego o przydzielenie rodzinie asystenta i akceptowania okresowej oceny sytuacji rodziny przekazanej i sporządzonej przez asystenta rodziny **/akta kontroli str. 61/**, odstąpiono od wydania zaleceń w tym zakresie.

Ponadto ustalono, iż informacje o rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pozyskiwano m.in. od pracowników socjalnych, ośrodków pomocy społecznej z terenu innych gmin, sądu.

Zgodnie z art. 8 ust 3 ustawy w.r.p., wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. We wszystkich poddanych analizie przypadkach, fakt ten znalazł potwierdzenie w przedłożonej dokumentacji. Rodzina wyrażała zgodę na współpracę z asystentem potwierdzając ten fakt podpisem na drukach: *Zgoda na podjęcie współpracy rodziny z asystentem rodziny, Zasady współpracy z asystentem rodziny*.

3. Praca z rodziną objętą wsparciem asystenta rodziny.

W kontrolowanej Jednostce asystent prowadzi pracę z rodziną (**z wykazu pod poz. 13**) na mocy ustawy „Za życiem”. Współpraca z asystentem rozpoczęła się z inicjatywy rodziny i po złożeniu przez nią stosownego wniosku. Analiza dokumentacji znajdującej się w teczce rodziny potwierdziła również przedłożenie zaświadczenia lekarskiego uprawniającego do korzystania ze wsparcia, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2-4 ustawy „Za życiem”.

Zgodnie z art. 8 ust. 3 pkt. 1 ustawy „Za życiem” asystent opracował katalog możliwego do uzyskania wsparcia **/akta kontroli str. 62-63/**, który zawierał bazę instytucji i podmiotów świadczących pomoc rodzinie. Z przedłożonej dokumentacji wynika, że rodzinie zaproponowano pomoc w formie wsparcia emocjonalnego, psychologicznego i prawnego oraz przedstawiono możliwości skorzystania z przysługujących świadczeń zdrowotnych i finansowych, dostępie do rehabilitacji społecznej i zawodowej, jak również wypłacono jej świadczenie, o którym mowa w art. 10 ust. 1 ustawy „Za życiem”.

W badanych przypadkach dokonano analizy realizowanych przez asystenta działań pod kątem:

a) opracowania planu pracy z rodziną i jego realizacji

Stwierdzono, że asystenci po zapoznaniu się z sytuacją rodziny, zgodnie z art. 15 ust.1 ustawy w.r.p. opracowywali we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym plan pracy z rodziną, co każdorazowo poświadczają podpisy ww. osób. Plan pracy z rodziną, uwzględniał:

- podstawowe informacje dotyczące rodziny, asystenta oraz datę sporządzenia,
- cel główny, cele szczegółowe,
- ujęte w formie tabelarycznej: działania mające na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, terminy realizacji działań oraz przewidywane efekty (zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy w.r.p.)

Szczegółowa analiza powyższych dokumentów pozwoliła stwierdzić, iż ujęte w nich działania mające na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, są w niektórych przypadkach określone w sposób zbyt szeroko pojęty i ogólny, np.

- prawidłowe prowadzenie gospodarstwa domowego (wskazane jako działanie) i umiejętność prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego (jako przewidywany efekt),
- dbanie o prawidłowy rozwój dzieci (wskazane jako działanie) i prawidłowy rozwój dzieci, poprawa funkcji opiekuńczo-wychowawczych (jako przewidywany efekt) /**akta kontroli str. 64/**.

W rozmowie z Dyrektorem Ośrodka i asystentem, w ramach udzielonego przez zespół kontrolujących instruktażu, wskazano, iż działania uwzględniane w planach powinny być określone przede wszystkim w sposób konkretny i precyzyjny, tak aby rodzina nie miała wątpliwości na czym ma polegać jej współpraca z asystentem, jakie postępy winna poczynić i jaką aktywność wykazać na drodze do zdobycia umiejętności prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a tym samym poprawy sytuacji swojej rodziny. Stwierdzono ponadto, że terminy przyjętych do realizacji działań wskazano najczęściej w sposób nieprecyzyjny tj. „praca ciągła”. W ocenie kontrolujących terminy realizacji działań powinny być sprecyzowane i określane tak aby zmotywować i zmobilizować rodzinę do ich podjęcia i realizacji w wyznaczonym czasie. Konkretnie wyznaczony termin umożliwia również ocenę efektów pracy z rodziną i jej zaangażowania w finalizację poszczególnych etapów.

Plan pracy z rodziną opracowywany był z reguły na okres kilku miesięcy, zwykle pół roku, po czym sporządzana była jego aktualizacja. W przypadku rodziny z **wykazu pod poz. 6**, nie sporządzono aktualizacji planu pracy z rodziną w związku z istotną zmianą sytuacji tj. umieszczeniem dziecka w pieczy instytucjonalnej. Zapytana o przyczynę braku powyższej aktualizacji Dyrektor MOPS wyjaśniła iż, *„po umieszczeniu dziecka Pani (tu imię i nazwisko) w domu dziecka, asystent rodziny oraz pracownik socjalny próbował nawiązać kontakt z Panią (tu imię i nazwisko), jednak często nie zastawano w/w w domu lub kontakt z Panią (tu imię i nazwisko) był utrudniony z uwagi na pogarszający się stan zdrowia. W/w jest osobą chorą przewlekle, posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, wielokrotnie była hospitalizowana w szpitalu psychiatrycznym.(...)W toku dalszej pracy socjalnej udało się umieścić Panią (tu imię i nazwisko) w szpitalu psychiatrycznym w Olsztynie.(...)Wobec powyższych okoliczności, szczególnie z uwagi na stan zdrowia Pani (tu imię i nazwisko) niemożliwe było sporządzenie aktualizacji planu pracy (...)”/akta kontroli str. 65/*.

Powyższe wyjaśnienia przyjęto.

Z badanej dokumentacji wynika, że asystenci realizowali m.in. następujące działania:

- udzielali pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielali pomocy w załatwianiu spraw urzędowych i socjalnych,
- wskazywali rodzicom konstruktywne sposoby spędzania czasu wolnego, w tym z dziećmi,
- motywowali do codziennej, systematycznej pracy z dziećmi, modelowali zachowania rodziców wobec dzieci,
- motywowali do starania się o przysługujące świadczenia oraz pomagali w ich uzyskaniu,
- wspierali i motywowali na drodze do podjęcia terapii uzależnień,
- udzielali rodzinom pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych, itp.

W przypadku rodzin, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej, stosownie do zapisów art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy wrispz, plan pracy z rodziną winien być opracowany także we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Powyższy obowiązek znalazł potwierdzenie w przedłożonej dokumentacji a plany pracy z rodziną opatrzone były zarówno podpisem asystenta jak i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

b) dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny

Asystenci, zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 15 ustawy wrispz, winni dokonywać okresowej oceny sytuacji każdej z rodzin w terminach określonych w ustawie o wrispz, tj. nie rzadziej niż co pół roku. Stwierdzono, iż we wszystkich poddanych analizie przypadkach, powyższy termin został zachowany.

Kontrolujący po dokonaniu analizy ww. dokumentów ustalili, że okresowe oceny sytuacji rodziny, sporządzone w okresie objętym kontrolą, były zgodne ze wzorem przyjętych procedur i zawierały:

- imię i nazwisko asystenta rodziny,
 - dane rodziny objętej wsparciem,
 - miejsce zamieszkania rodziny,
 - datę i podpis asystenta rodziny
- oraz odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czy rodzina współpracuje pod kątem ustalonych wspólnie z asystentem rodziny celów ?
2. W jakim zakresie cele udało się zrealizować ?
3. Jeżeli występują przeszkody w realizacji działań, jakie to są przeszkody ?
4. Jaki zdaniem asystenta powinien być plan dalszej pracy ?
5. Dodatkowe uwagi i sugestie.

Po sporządzeniu oceny okresowej, asystent rodziny winien takową ocenę przekazać, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy wrispz kierownikowi jednostki organizacyjnej, która organizuje pracę z rodziną, to jest Dyrektorowi MOPS w Szczytnie, była ona jednak przekazywana i podpisywana przez Kierownika Sekcji Pomocy Środowiskowej i Integracji Społecznej, co nie stoi w zgodzie z powyższym aktem prawnym. W związku z pełnomocnictwem (które szczegółowo opisano na str. 5 tego wystąpienia) udzielonym Kierownikowi Sekcji Pomocy Środowiskowej i Integracji Społecznej przez Dyrektora Ośrodka, to on poświadczal swoim podpisem na druku zapoznanie się z okresową oceną sytuacji rodziny.

c) współpraca z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny

Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji oraz informacji przekazanych przez Dyrektora **/akta kontroli str. 66-68/** ustalono, iż asystent, stosownie do zapisów art. 15 ust. 1 pkt 18 ustawy wrispz, podejmując działania zmierzające do poprawy sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, współpracował z wieloma podmiotami specjalizującymi się w pracy na rzecz dziecka i rodziny, organizacjami pozarządowymi oraz innymi jednostkami w tym:

- Komendą Powiatową Policji w Szczytnie – wymiana informacji o sytuacji rodzin, udział w prowadzonych postępowaniach,
- Sądem Rejonowym w Szczytnie i Zespołem Kuratorów Sądowych – wymiana informacji na temat funkcjonowania rodzin, sporządzanie sprawozdań i opinii, wnioskowanie o wgląd w sytuację rodzin, udział w sprawach sądowych,

- Powiatowym Centrum Pomocy rodzinie w Szczytnie – uczestnictwo w okresowych ocenach sytuacji dziecka, sporządzanie opinii na temat funkcjonowania rodzin, wymiana informacji,
- placówkami opiekuńczo-wychowawczymi – uczestnictwo w okresowych ocenach sytuacji dziecka, wymiana informacji na temat funkcjonowania rodzin i dzieci, pomoc w nawiązywaniu kontaktu z rodzicami dzieci,
- placówkami oświatowymi tj. szkołami, przedszkolami, specjalnym ośrodkiem szkolno-wychowawczym, Ponadlokalnym Centrum Rehabilitacyjno-Edukacyjnym w Szczytnie – wnioskowanie o sporządzanie opinii o dzieciach celem zorganizowania rodzinie wsparcia w zakresie nauki, edukacji, wsparcia pedagogicznego i psychologicznego a także pomocy materialnej,
- placówkami służby zdrowia – wnioskowanie o udzielenie rodzinom pomocy lekarskiej i pielęgniarskiej, kontrola w zakresie obowiązkowych szczepień, rejestracja do lekarzy specjalistów, towarzyszenie podczas wizyt lekarskich, pomoc w gromadzeniu dokumentacji medycznej w celu podjęcia dalszych działań,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Szczytnie – informowanie rodziców o możliwości korzystania z pomocy specjalistów zatrudnionych w Poradni, udziału w warsztatach dla rodziców podnoszących umiejętności wychowawcze, pomoc w umawianiu wizyt celem sporządzenia opinii o dzieciach,
- Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej – informowanie o możliwościach korzystania z pomocy Ośrodka, motywowanie do udziału w zajęciach ukierunkowanych na poprawę relacji w rodzinie,
- Fundacją Mazurski Archipelag – udzielanie informacji o możliwościach współpracy, realizacja projektu „*Uśmiechnięta Rodzina*” – zaangażowanie trzech rodzin do udziału w projekcie mającym na celu wzmocnienie więzi rodzinnych i podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych a także monitorowanie udziału rodzin w zajęciach i wyjazdach,
- Klubem Integracji Społecznej w Szczytnie – informowanie rodzin o możliwościach korzystania z poradnictwa prawnego i psychologicznego, umawianie na wizyty do prawnika i psychologa, zachęcanie do udziału w szeregu grupowych zajęć informacyjno-edukacyjnych np.: *Zabieram dziecko z sieci*, *Szanuję-nie hejtuję* i inne,
- Ewangelickim Stowarzyszeniem BETEL Centrum Integracji Społecznej – udzielanie informacji o możliwościach uczestnictwa w zajęciach prowadzonych w Centrum i uzyskania wsparcia.

Analiza dokumentacji przedłożonej kontrolującym wykazała, iż w okresie objętym kontrolą asystent nie współpracował z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą (obecnie grupą diagnostyczno-pomocową).

d) Monitorowania sytuacji rodziny po zakończeniu z nią współpracy

Jednym z zadań asystenta zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy wrispz, jest monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu z nią pracy. Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zakończono współpracę z 12 rodzinami. Przyczyny zakończenia współpracy to:

- zaprzestanie współpracy przez rodzinę lub całkowity brak współpracy z rodziną (3 rodziny),
- uzyskanie pełnoletności przez jedno dziecko i umieszczenie drugiego dziecka w domu pomocy społecznej (1 rodzina),
- zmiana miejsca zamieszkania (3 rodziny),
- osiągnięcie zaplanowanych celów (5 rodzin).

Zgodnie z art. 15 ust 1 pkt.16 ustawy wrispz, asystenci monitorowali funkcjonowanie rodziny po zakończeniu z nią pracy (w tym przypadku przez okres 6 miesięcy). W momencie zakończenia

współpracy, sporządzali *Końcową ocenę sytuacji rodziny*. Monitoring odbywał się z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i aktualnej sytuacji. W przypadku gdy rodzina zmieniała miejsce zamieszkania a Ośrodek posiadał informację o miejscu jej pobytu, powiadamiał o tym fakcie właściwy ośrodek pomocy społecznej. Monitorowanie rodzin dokumentowano w *Dzienniku pracy asystenta rodziny* oraz na druku *Monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną*, z częstotliwością min. jednego spotkania w miesiącu.

4. Uwagi i wnioski.

Mając na uwadze ustalenia kontroli wnioskować można, że asystenci rodziny udzielali rodzinom wsparcia adekwatnie do rozpoznanych potrzeb. W celu uzyskania jak najlepszych efektów wykorzystywali w swojej pracy różne metody, służące poprawie sytuacji rodzin przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Na podkreślenie zasługuje szeroka współpraca z wieloma podmiotami i organizacjami realizującymi pracę na rzecz dziecka i rodziny a także efektywność na polu współpracy asystentów z rodzinami na rzecz powrotu dzieci do rodzin biologicznych. W ramach bieżącego instruktazu, o którym mowa na stronie 6 niniejszego wystąpienia, wskazano, iż działania uwzględniane w planach jak również terminy ich realizacji powinny być określone w sposób konkretny i precyzyjny.

5. Zalecenia

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wnosząc o podjęcie przez Dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za jej powstanie stosownych działań, mających na celu jej wyeliminowanie oraz realizację następującego zalecenia:

1. Osoby zatrudniane na stanowisku asystenta rodziny, przed dopuszczeniem do pracy weryfikować w bazie danych Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym i potwierdzać to, do czego obligują przepisy art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy wrispz.

Kontrolowanej Jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477).

**Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Urszula Jędrychowska
Zastępcza Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej**

**Monika Martwich – główny specjalista
Marzena Przybylska – główny specjalista**